סיון לא שותקת

כשהגיעה לגיל 12, מצאה עצמה ליאן אלחסוב (28) עומדת פנים מול פנים עם החתן המיועד לה – נער בן 13 מגרמניה • באותו הרגע הבינה שהיא חייבת להתרחק מאור עקיבא ובעיקר מהעדה הקווקזית השמרנית, שייעדה לה חיים אחרים ממה שחלמה • אחרי שחוותה דיכאון, ביטלה שלוש חתונות, איבדה את אחיה והביאה ילד מחוץ לנישואים – היא חזרה להתגורר באור עקיבא – כדי לגלות שהיא עדיין נחשבת בה לעוף חריג • החודש היא תציג תערוכה מציוריה, "לא שותקת", המתעדת את התקופות הקשות שעברה

ג'ני אלעזרי • צילום: אסף פרידמן

"לא שותקת" – לא במקרה בחרה ליאן אלחסוב בשם הזה לתערוכת ציוריה שנפתחת בקרוב. התיאור הזה מאפיין גם אותה, בחורה אשר סירבה במהלך חייה לשתוק ולחיות לפי הנורמות החברתיות לפיהן חונכה. היא סירבה להתחתן בשידוך שאורגן לה בגיל 12, העזה לעזוב את בית הוריה בגיל 18 ולחיות עם בן זוג, ואף ילדה ילד מחוץ לנישואין.

כיום, בגיל 28, ליאן חזרה לגור באור עקיבא אצל הוריה, אנטון ולריסה, אשר עוזרים לה לטפל בבנה בן השמונה חודשים, כך שתוכל להתפנות לקריירה שלה. בשבוע הבא היא תציג לראשונה את ציוריה בתערוכה, שמטרתה העיקרית היא לגייס כספים עבור הפקת הסרט האפוקליפטי שכתבה. במסגרת התערוכה היא גם תציע למכירה את ספרה האוטוביוגרפי. כן, בגיל 28 היא כבר כתבה אוטוביוגרפיה, מה שלא כל כך מפתיע, בהתחשב במספר החוויות שצברה עד היום, שכללו, בין היתר שלושה ביטולי נישואין, מות אחיה בן ה–18, קריירה כמפיקה, דיכאונות, בשורה על כך שהיא עקרה, ועוד.

בעורף של קיסריה

אלחסוב הייתה בת שלוש כאשר משפחתה עלתה לארץ מקווקז, והשתקעה באור עקיבא. מגיל צעיר היא קיבלה מסר חד–משמעי ממשפחתה לגבי תפקידה כאישה. "גדלתי באווירה שבה נשים צריכות להיות עקרות בית. לנשים בעדה הקווקזית קשה להצליח. אם אישה קווקזית מצליחה, זה בגדר נס. זו עדה מאוד מסורתית, שבה נשים מתחתנות בגיל 16. בגיל 18 הן נשואות עם ילדים. הן לא הולכות ללמוד כי זה בניגוד לנורמות בעדה".

כבר בגיל 12 אלחסוב מרדה בנורמות הקשוחות האלה, לאחר שמצאה את עצמה עומדת פנים מול פנים עם החתן המיועד שלה – נער בן 13.

"יום אחד הגיעו לבית שלנו גבר מגרמניה עם הילד שלו, והביא לי שוקולדים ופרחים. האבא דיבר עם ההורים שלי והבנתי פתאום שהם מנסים לסגור הסכם לפיו אתחתן עם הילד הזה. הייתי בשוק. נפל לי אז האסימון שאני צריכה להתרחק מהעדה, שבה גם כיום ההורים של שני הצדדים מתאמים ציפיות וסוגרים הסכם נישואים בעל פה לילדות בנות 12".

באותו ערב ליאן ברחה מהבית והלכה לישון אצל חברתה. "הסכמתי לחזור הביתה בתנאי שלא סוגרים עליי עיסקה כי אני לא עיסקה, וההורים שלי הסכימו".

ליאן למדה במגמת תקשורת ותיאטרון בתיכון עתידים באור עקיבא, שם עוררה מהומות על רקע תחושתה כי היא מופלית בהשוואה לילדי קיסריה. "ילדי אור עקיבא למדו עם ילדי קיסריה, שקיבלו הרבה יותר יחס בבית הספר מאיתנו. הייתה הפרדה בינינו. חיינו בקבוצות. למשל, היה ילד מקיסריה שהגיע לבית הספר במכונית יגואר", היא מספרת.

אלחסוב נלחמת בכל מקום בו היא נתקלת בעוול כלפיה. באחת הפעמים היא אף גייסה לעזרתה את התקשורת.

"עשיתי סרט גמר והמרצה אמר שאין לו זמן לעזור לי, בעוד שהוא צילם, ביים וערך לתלמידה מקיסריה את הסרט שלה. הפכתי עולמות. לא הייתי מוכנה לקבל את זה. אמרו לי שזה מקרי לחלוטין שאני מאור עקיבא והיא מקיסריה, אבל זה לא נראה לי הגיוני, אז פניתי לעיתונאים ועשיתי מהומה. בסוף המרצה ערך לי את הסרט".

אחרי התיכון היא ויתרה על שירות צבאי. "רצו שאהיה שק"מיסטית בצבא. דירוג הקב"א שלי ירד כי אני מאור עקיבא, שנחשבת לפריפריה. עם כל הכבוד לצה"ל, זו לא הייתה אופציה הגיונית".

בגיל 18 אלחסוב עזבה את בית הוריה כדי ללמוד קולנוע, צעד אשר לא עבר בשקט במשפחתה. "רציתי ללמוד כדי להתקדם ולהתפתח", היא מספרת. "החלטתי לא ללכת עם החוקים של העדה. עשיתי את הדבר הכי קיצוני שאישה יכולה לעשות אצלנו ועזבתי את הבית בגיל 18 ועברתי לגור עם בן זוג מרוקאי. זה נגד כל החוקים. מה פתאום מרוקאי ולא קווקזי? ואיך זה שאני גרה איתו?".

איך הורייך הגיבו?

"המשפחה שלי לא קיבלה את זה. היה להם מאוד קשה. בהתחלה לא הייתי כל כך בקשר איתם. בשנתיים הראשונות לא התראינו הרבה".

ליאן למדה ועבדה כדי לממן את לימודיה ולפרנס את עצמה. בבוקר היא למדה קולנוע ב"קמרה אובסקורה", אחר הצהריים היא עבדה כמלצרית ובלילה כברמנית.

איך היו לך כוחות?

"מה שמוביל אותי כל החיים זה שאם את רוצה משהו, את צריכה להגשים אותו כדי שלא תתחרטי מאוחר יותר שלא ניסית".

יום אחד הגיעו לבית שלנו גבר מגרמניה עם הילד שלו, והביא לי שוקולדים ופרחים. האבא דיבר עם ההורים שלי והבנתי פתאום שהם מנסים לסגור הסכם לפיו אתחתן עם הילד הזה. הייתי בשוק. נפל לי אז האסימון שאני צריכה להתרחק מהעדה. הסכמתי לחזור הביתה בתנאי שלא סוגרים עליי עיסקה, כי אני לא עיסקה

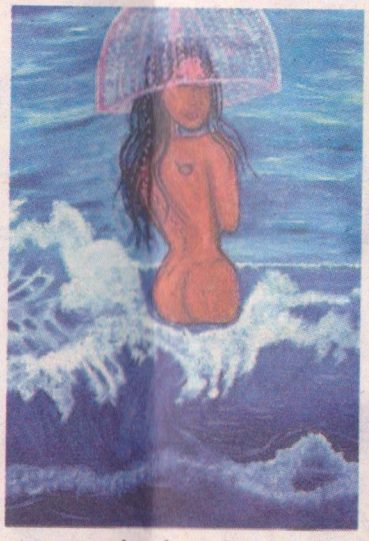

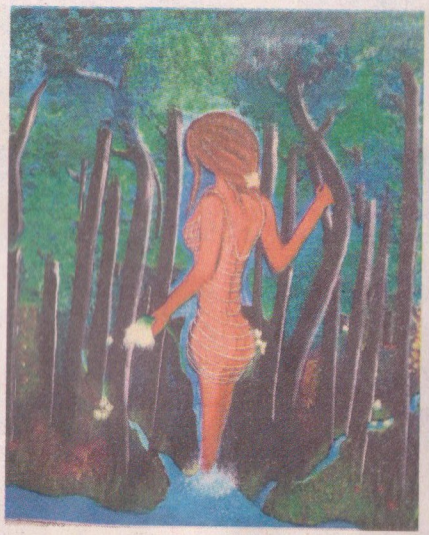

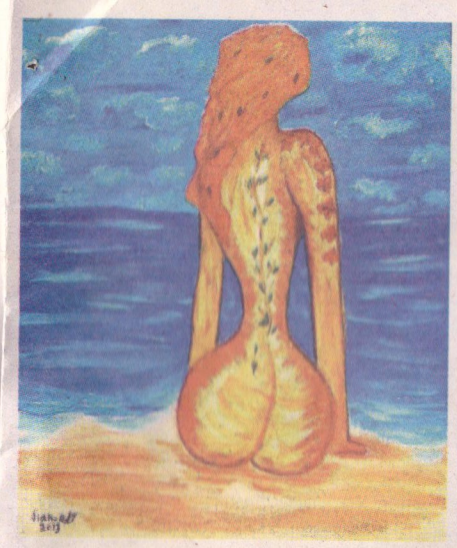

"חודש וחצי לא יכולתי לתפקד. התעסקתי בלצייר בניסיון להוציא החוצה את כל מה שאני מרגישה". ציוריה של אלחסוב

עקרה פלוס אחד

במהלך לימודיה, התברר כי אחיה ישראל, שהיה בן 12, חלה בסרטן נדיר. בגיל 18 הוא נפטר. הטרגדיה קירבה מחדש את ליאן למשפחתה והיא חזרה לגור בבית הוריה למשך חצי שנה. "הוא מת כשהייתי בת 23. זה מוטט אותי כי זה מסוג הדברים שקשה להבין. זה מוטט גם את כל המשפחה".

היא חזרה לתל אביב והחלה לעבוד כמפיקת סרטים עצמאית. היא הפיקה סדרות רשת כמו "דווקא יעל" ואת הסרטים: "סרט עם קתרין דנב" של עומרי יבין, שיצא לפני שנתיים, "פטר השלישי" של הבמאי טומי לנג ו"סנפשוט" של דורון ערן.

במקביל לבניית חייה מחוץ למשפחתה ולעדה הקווקזית, היא עברה מהמורות וקשיים רבים: פיזיים ונפשיים. היא סבלה מבעיות בריאות, שכללו חיידק שתקף את גופה וגרם לה להגיע למשקל של 35 ק"ג, ודלקות רחם קשות שגרמו לכך שהיא אובחנה כעקרה.

איך הרגשת כשהודיעו לך שאת עקרה?

"חודש וחצי לא יכולתי לתפקד. התעסקתי בלצייר, בניסיון להוציא החוצה את כל מה שאני מרגישה".

חצי שנה לאחר הבשורה הקשה, התברר לה, להפתעתה הרבה, כי היא נכנסה להיריון מבן זוגה דאז. "היינו יחד רק כמה חודשים. בהתחלה הוא אמר שזה מדהים, אבל אחר כך הוא אכל סרטים בנושא. ידעתי שאין סיכוי בעולם שאעשה הפלה, כי אולי זה הסיכוי היחיד שלי ללדת, ושם היחסים התחילו להסתבך. היינו 'און אנד אוף' והסכמתי להתחתן, אבל חודש אחרי שהילד נולד, ביטלתי את הנישואים. חסכתי מעצמי טעות גדולה".

איך הרגשת כשנכנסת להיריון?

"בחודש הראשון הייתי לחלוטין באופוריה. הרגשתי שונה, רגועה בטירוף. לא הבנתי מה קורה כי אני בדרך כלל היפר-אקטיבית. רופא שלח אותי לבדיקת היריון, למרות שלא הבנתי מה הקשר כי חשבתי שאין לי סיכוי להיכנס להיריון. הרופאים אמרו אז שהאבחנה הקודמת הייתה שגויה. זה לא שאני עקרה, אלא רק שיש לי סיכוי נמוך להיכנס להיריון".

אלחסוב ילדה את בנה ליעד וחזרה לגור עם הוריה באור עקיבא, כדי שיעזרו לה לגדל אותו. "ההורים שלי לחצו עליי להתחתן עם אביו של ליעד וכעסו על כך שסירבתי, אבל זה עבר להם. שכנעתי אותם שלא כדאי לי להתחתן".

זו לא הייתה הפעם הראשונה שבה ביטלה נישואין. היא התארסה סך הכל שלוש פעמים, ושלוש פעמים התחרטה. "בפעם הראשונה הייתי צריכה להתחתן עם החבר שלי, כשהאח שלי היה מאוד חולה. לבן הזוג שלי היה קשה לקבל את זה שאני בעומס ולא נמצאת הרבה בבית. הרגשתי לבד וביטלתי את החתונה. בפעם השנייה זה היה מורכב יותר. אחרי שהסכמתי להתחתן, שנינו היינו ב'דאון'. הייתה לנו מערכת לא מאוזנת, שבה לא היה מי שירים את האחר, ולא ידעתי אם זה יצמח למשהו טוב. בפעם השלישית הייתי מאורסת לאבא של הילד שלי, אבל הבנו שאנחנו לא מתאימים. לא הייתי מוכנה להתחתן רק בגלל הילד. חשבתי שלא בטוח שהזוגיות הזו תהיה טובה לכל החיים. אני אתחתן כשאני אדע שזה לנצח".

במקביל לתעוזה שלה לחיות את חייה כפי רצונה, אלחסוב סבלה מדי פעם

מריכאונות קשים. "אני מהאנשים שעברו קריסות כמה פעמים בחיים שלהם. הייתי במצב נפשי קשה מאוד בתקופות שונות, שבהן הכל נראה לי כמו סוף העולם, ושאני הולכת להתאבד מחר. הייתי בתקופות הזויות, בהרבה משברים, בגלל אחי שחלה ונפטר, האקס, ההפלה שעברתי, דלקות רחם עם כאבים נוראים ששיתקו אותי, הידיעה שאני עקרה, מכת תולעים צהובות שהשתלטו על דירה ששכרתי וגרמו לי לעזוב אותה ועוד. אחרי הלידה עברתי גם תקופה קשה כי הייתה לי לידה קשה וסיבוכים אחרי הלידה. חודש שלם לא יצאתי מהבית ולא הצלחתי לעשות כלום. רק בכיתי".

ריפוי עצמי

הדרך שלה לצאת מהדיכאונות עברה דרך האמנות. בתקופות הקשות שלה היא כתבה את הספר האוטוביוגרפי, "אני וליאה" (בהוצאת קונטנטו). "זה סיפור החיים שלי שמדבר על העניין הקווקזי. התחלתי לכתוב כטיפול פסיכולוגי לעצמי. בתקופות הכי גרועות שלי הכתיבה עזרה לי להתמודד".

מה היו התגובות על הספר?

"הלם. אני מראה שם את העולם והחיים שלי בדרך הכי בוטה שאפשר, לטוב ולרע. היו תגובות מופתעות של 'לא ידעתי מה שעברת'. היה גם כעס. אמרו שהצגתי בצורה קיצונית את הדעה הקווקזית".

גם הציורים שלה, שהם בסגנון קריקטורות מונפשות ומתארים אותה בתקופות שונות, הם תולדה של התקופות הקשות שעברה. הציורים יוצגו בגלריית "כנפיים" ביפו בתאריכים 19–15 בספטמבר ויוצעו למכירה בתקווה לגייס כספים עבור הפקת הסרט האפוקליפטי שכתבה, בשם 'ספארי'. היא גם מתכננת לפתוח דף בהדסטרט עבור הסרט. "אני רוצה לגייס 350 אלף שקל. אני יכולה לעשות סרט בתקציב הזה, אבל מקווה לגייס יותר. התקציב המקורי הוא מיליון שקל". בינתיים היא הצליחה להפיק שלוש וחצי דקות של טיזר לסרט, אשר יוצג לראשונה בערב הפתיחה של התערוכה.

למה בחרת באפוקליפסה כנושא לסרט?

"אנחנו חיים בעולם של אגואיזם, שבו לאנשים אכפת רק מכסף ואינטרסים ולא למשל ממעשי הטבח הנוראים בעולם. המטרה שלי לעשות שינוי, אפילו אם הוא מזערי. כדי שהעולם החדש ייווצר, על העולם הישן להימחק. אני מנסה להעביר בסרט את המסר של ג'ון פיצג'ראלד קנדי: 'על האנושות לשים קץ למלחמה, לפני שהמלחמה תשים קץ לאנושות'".

בחזרה לאור עקיבא

בארבעת החודשים האחרונים אלחסוב חזרה לעבוד גם כמפיקה וגם כחלק מצוות בידור. "אחרי הלידה החיים שלי השתנו בצורה קיצונית והתמקדתי בלהרים את עצמי חזרה", היא אומרת. "אני מופיעה, רוקדת ועושה הרקדות. חזרתי לעשות את זה, כי זה אחד הדברים שהצילו אותי בתקופות הכי קשות של דיכאון, וזה גם כסף מעולה".

בטח קשה לחזור לחיות עם ההורים.

"לעבור להורים הייתה הבחירה הנכונה. אני רוצה שהילד שלי יגדל במסגרת משפחתית אוהבת ולא עם מטפלות, כי בגלל העבודה אני לא נמצאת הרבה בבית. מצד שני, כל העולם שלי התהפך. אני כבר לא צריכה לדאוג רק לעצמי. אמא שלי לא מצליחה להבין איך אני יכולה לצאת לעבוד. בזמן האחרון היא יותר מפרגנת לי. אני יכולה לצאת לעבוד, אבל אם אני רוצה לצאת לשתות עם חברים בערב, זה כבר יותר בעייתי. אני אשאר שם עד שאעמוד שוב על הרגליים".

מה את חושבת כיום על אור עקיבא?

"לא קל היה לחזור אליה. האנשים לא השתנו. זו אותה אור עקיבא לטוב ולרע, עם האזורים הבעייתיים והמטענים שמתפוצצים. אני מרגישה שהקווקזים בעיר, ויש הרבה כאלה, חיים בתקופה פרימיטיבית. גם כיום קורה שבנות מה־עדה מתחתנות בגיל 16. אני נחשבת לעוף מוזר, ל'קלולס', וסופגת הערות בעיקר לגבי הילד שלי. לא יודעים איך לאכול אותי ואני לא מבינה איך לאכול אותם. אני לא מסתובבת שם יותר מדי. אנשים מתחקרים את ההורים שלי למה אני לא נשואה לאבא של הילד שלי. תקופה ארוכה לא הלכתי לאירועים משפחתיים כי לא רציתי להגיע למצב בו ישאלו אותי למה אני לא נשואה. כיום כבר מקבלים אותי, אבל לא יודעים למה לצפות ממני. היה אירוע משפחתי שבו ישבתי עם הגברים, שיחקתי פוקר ועישנתי. וזה לא מקובל אצל הקווקזים".

יש סיכוי שתצאי עם בן העדה הקווקזית?

"לא. אני לא יכולה לחיות בעולם הזה. לא מתאים לי להיות עם גבר קווקזי כי זה להיות גם עם כל המשפחה שלו".

מה התוכניות שלך לעתיד?

"אני חולמת על הקמת חברת הפקה משלי, לעזוב את הארץ ולעשות סרטים בחו"ל בלי שישפטו אותי ויעשו לי את המוות. אני רוצה לעשות סרטים בז'אנרים שלא מקובלים בארץ, כמו מדע בדיוני". ■

"ילדי אור עקיבא למדו עם ילדי קיסריה, שקיבלו הרבה יותר יחס מאיתנו. הייתה הפרדה בינינו. חיינו בקבוצות. היה ילד מקיסריה שהגיע לבית הספר במכונית יגואר. פעם עשיתי סרט גמר והמרצה אמר שאין לו זמן לעזור לי, בעוד שהוא צילם, ביים וערך לתלמידה מקיסריה את הסרט שלה. הפכתי עולמות עד שהמרצה ערך גם לי את הסרט"